

helhed en alt for fiks og tom soufflé. Anden gang, man ser den, klasker den sammen ved mindste puf. *Frederik G. Jungersen*

■ JOHN AND MARY (JOHN OG MARY) 1969. NATIONALITET: USA. DISTRIBUTION: 20th Century-Fox. PRODUKTION: Debrod Productions. PRODUCER: Ben Kadish. PRODUKTIONSLEDER: David Golden. INSTRUKTØR: Peter Yates. 2nd UNIT: Nicholas Sgarro. MANUSKRIFT: John Mortimer efter roman af Mervyn Jones. CHEFFOTOGRAF: Gayne Rescher. FARVESYSTEM: DeLuxe. FORMAT: Panavision. KLIP: Frank P. Keller. PRODUKTIONSTEGNER/ARKITEKT: John Robert Lloyd/ass.: Robert Wightman. DEKORATION: Philip Smith. MUSIK: Quincy Jones. SANGE: Quincy Jones (musik), Alan & Marilyn Bergman (tekst). ORKESTRERING: Leo Shuken, Jack Hayes. TONE: Jack Jacobsen, David Dockendorf. KOSTUMER: Anthea Sylbert, Marilyn Putnam, George Newman. FOTOGRAFISKE EFFEKTER: L. B. Abbott, Art Cruickshank. INSTRUKTØRASSISTENT: Stephen Barnett. MEDVIRKENDE: Dustin Hoffman (JOHN), Mia Farrow (MARY), Michael Tolan (JAMES), Marian Mercer (MAGS ELLIOT), Sunny Griffin (RUTH), Stanley Beck (ERNEST), Tyne Daly (HILARY), Alix Elias (JANE), Julie Garfield (FRAN), Marvin Lichterman (DEAN), Susan Taylor (MINNIE), Olympia Dukakis (JOHNS MOR), Carl Parker (TENNIS-SPILLEREN), Richard Clarke (CHARLIE) Cleavon Little (FILMINSTRUKTØREN), Marilyn Chris (HANS KONE), Alexander Cort (DEN »UÆGTE« FILMINSTRUKTØR), Kristoffer Tabori (SPEJDER-DRENGEN). LÆNGDE: 92 min., 2530 m. CENSUR: Rod. DANSK UDLEJNING: Fox Film. DANSK PREMIERE: Grand 19. 12. 1969.

DEN GALE DANSKER

Det er en utroligt dristig stil, parret Bent og Kirsten Stenbæk har valgt til deres filmmusicals – eller vaudevillefilm, som de vist helst vil kalde den. Selv hævder de (som Kirsten Stenbæk i Kosmorama 94), at det er en stil, der udspringer af den klassiske københavnske revy, der netop er ved at uddø, men resultatet er, at de i hvert fald – sikkert bevidst – giver afkald på at udnytte hovedparten af de elementer, der gør den klassiske film-musical eller det klassiske film-lystspil til en så fornøjelig affære – og ofte til mere end blot det.

De giver f. eks. afkald på at udnytte tidsbilledet. Når de vælger at lade en film som »Den gale dansker« foregå omkring Den første Verdenskrig, kunne man have ventet at se denne tid udnyttet på den ene eller den anden måde (som f. eks. tiden omkring lyd-filmens gennembrud udnyttedes i »Singing in the Rain«). Men nej – tiden er hverken udnyttet til en eller anden form for sådan-variant-dengang-komik eller krigen som en alvorlig baggrund for løjerne. Der er slet ikke noget tidsbillede, hverken i kostumer eller rekvisitter eller sminkning eller noget andet; man spiller simpelthen ikke på denne streng. Det er bare for sjov, at filmen påstås at foregå ved Første Verdenskrig – og hvad der bare er for sjov er jo sjældent særlig morsomt.

Eller f. eks. miljøerne, en del af tidsbilledet, eller bare et selvstændigt bidrag, en definition af det rum og den atmosfære, hvori historien foregår, således som f. eks. i »On the Town«, hvor byen New York så åbenlyst spiller med. Men nej. Der er intet gjort for at få Antwerpen til at ligne Antwerpen eller nogen som helst anden by (inklusive København) og ligeledes med København. Og som med det ydre miljø, således også med interierne. Enkelte af dem – værtshuset, nogle trapperum, et hotel – er ganske vist meget lækre, men adskillige andre – først og fremmest lejligheden i Antwerpen – er blot slet maskerede rum i studierne. Man lader som om dette er et køkken eller en dagligstue eller et nødlazaret, – for sjov naturligvis. Og heller ikke med lyden prøver man at skabe lidt

autentisk atmosfære af den ene eller den anden art. Overalt er lydrummet det samme, mikrofontilslutningen lige tæt, der er ingen lyd-karakteristik af de miljøer, hvori det hele foregår. Grellest er dette naturligvis på stranden ved Fanø, hvor lyden stadig er denne samme indendørs studielyd plus et syntetisk bølgeskulp. Men også dette virker så gennemført, at det må være bevidst: man spiller heller ikke på denne streng.

Eller f. eks. persons-kildringen. Ingen af personerne har en varme og dybde, som hovedpersonerne i de fleste amerikanske lystspil, sangfilm og musicals. Ligesom bipersonerne i disse film kan være enstrengede typer – men da altid differentierede og markante: den bryske politimand, den pudsig sydstatmiljonær, den rare avissælger eller hvad det nu kan være – er alle figurer hos Grastenbæk tegnet i én streg, og her endda overalt den samme: deres eneste karakter-træk synes at være en falsk liderlighed – falsk, fordi den indskrænker sig til at pigerne kan lide at blive taget på det bare stykke på lårene mellem strømperne og trusserne (et stykke, der jo er forsvundet efter opfindesen af strømpebukserne; er det mon derfor filmen er henlagt til gamle dage?), mændene kan lide at tage dem der. Kun enkelte af hovedpersonerne har et enkelt karaktertræk mere: Axel er ond (men man finder selvfølgelig aldrig rigtig ud af, hvorfor og hvordan han er det), Rasmus og Christine er iltre (men på den anden side er de ikke stort mere iltre end de øvrige personer, så det er et spørgsmål, om vi her har karakter-træk ved personerne eller et stiltræk i filmen). Og da personerne er helt flade er det kun naturligt, at heller ikke handlingen udnyttes. Det er ganske umuligt at engagere sig en smule i disse personers kærlighedsforviklinger, og den fragmentariske form i handlingens afvikling synes at vise, at man slet og ret har valgt heller ikke at spille på denne streng.

Eller f. eks. valget af synspunkter, billedkompositioner, bevægelser i billedet. Intetsteds forekommer billedforløbet tvingende nødvendigt, kun et par gange forekommer et billede komponeret med en (oftest banal) pointe (Rasmus der klæder sig af under sengens horisont, portier'ens fingerende behandskede hånd i billedets højre nederste hjørne osv.) – ellers synes alt tilfældigt, hvilket kommer grellest frem der, hvor der pludselig har været en kran til rådighed under Victorias dans i lazaretet. Men også denne tilfældighed virker så gennemført, at der næppe er tale om ren sjusk eller uformåen-hed. Det må være bevidst, at man ikke spiller på denne streng.

Men alt dette er jo negative bestemmelser. Hvordan nu karakterisere Bent Grasten og Kirsten Stenbæks filmvaudeville-stil positivt – hvad er det, filmen skal leve på, hvad er det, Grastenbæk synes er morsomt, let og fornøjeligt? Meget er der jo ikke tilbage, men noget både i filmene og den nævnte lille artikel af Kirsten Stenbæk kunne tyde på, at det væsentlige skal være afviklingen af den enkelte scene, den enkelte scenes blanding af dialog, sange, danse og almindelig flintren rundt. Det er tilsyneladende kun disse ganske få virkemidler, parret vil spille på. Og lad os så se på dem en for en, karakterisere dem og prøve at vurdere, om dette i hvert fald i Grastenbæks form er tilstrækkeligt til at bære en film.

Svagest er dansen, der almindeligvis ikke kommer bare op på siden af det, man kan se almindelige unge mennesker præstere til en fest eller et beat-bal. Undtagelsen er her Rasmus' og kaptajnens lille gode gammel-dags music-hall nummer på en gade i København og Rasmus' ganske poetiske ensomme dans i en natlig gård. Men dansen synes da ofte også kun at skulle gøre det ud for lidt bevægelseskontrapunkt til sangene, som der synes investeret væsentlig mere arbejde i.

Særlig markante er de dog ikke blevet af det. Ganske vist kan det såmænd være ganske rørende, at sangteksterne åbenbart helst skal være på engelsk for at sangene kan få den rette *feeling* for auteur-parret, men lige-gyldigt hvilket sprog de er på, hæver de sig dog intetsteds op over den slags musikalske og tekstlige almindeligheder, der nok kan være ganske kønne at lytte til for en kort stund, men som dog aldrig bider sig fast, hverken i filmens struktur eller i erindringen.

Tilbage bliver så endelig personerne måde at tale og bevæge sig på. Og her er vi da endelig også ved noget, der må siges at være parrets helt selvstændige positive bidrag til filmlystspillet – og samtidig vel nok det, der tydeligst er overtaget fra teater- eller revy-scenen: skuespillerne flintre omkring, grimmerer voldsomt til hinanden, fladtræder nogle få ældgamle visuelle gags, gør kraftige forsøg på at se ud som om de selv synes de er gevaldigt morsomme, og afvikler dialogen med skiftevis en sætning sagt med en kraftig røst, en skreget hysterisk.

Spørgsmålet er så, om dette er morsomt nok til at bære en hel film. For mig er det end ikke morsomt nok til at bære en enkelt scene. Og derfor forekommer »Den gale dansker« mig at være en uendeligt langstrakt, umorsom, undertiden vulgær, oftest blot trætende affære med meget, meget få lyspunkter.

Det er altså en utroligt dristig stil, parret Bent Grasten og Kirsten Stenbæk har valgt til deres vaudevillefilm. De giver afkald på at udnytte størstedelen af det klassiske film-lystspils træk. Og hvad de sætter i stedet er intet værd. Det samlede resultat ligeså.

Søren Kjørup.

■ DEN GALE DANSKER, 1969. NATIONALITET: Danmark. DISTRIBUTION: ASA Filmudlejning. PRODUKTION: ASA Film Studio. PRODUKTIONSLEDER: Erik Overbye. INSTRUKTØR: Kirsten Stenbæk. MANUSKRIFT: Kirsten Stenbæk og Bent Grasten. FOTO: Carsten Behrendt-Poulsen. KLIP: Anders Refn. MUSIK: Søren Christensen. KOREOGRAF: Vivian Bjarnov Lage. TONE: Jan Juhler, Michael Nielsen, Philip Foss. KOSTUMER: Kirsten Stenbæk, Katrine Stoffregen. DEKORATION: Kirsten Stenbæk, Hans Chr. Enger, Leo Jørgart. REKVISITTER: Jørgen Hinsch. MAKEUP: Åse Tarp. LYS: Preben Nielsen. ASSISTENTER: Eva Hammershøj, Steen Juhler, Freddy Enok Hanson, Jimmy Leavens, P. W. Petersen. MEDVIRKENDE: Peter Steen (RASMUS), Judy Gringer (CHRISTINE), Olaf Nielsen (AKSEL PETERSEN), Ulla Pia (ANNABELLA), Ann-Mari Max Hansen (MADAME HYAZINTHE), Sisse Reingaard (REDAKTØREN), Lars Knutzon (BANKIEREN), Otto Brandenburg (DEN TYSKE OFFICER), Eva Danné (VICTORIA), Søren Stromberg (SOLDATEN RUDOLF), Birgit Zinn (DEN SØDE SYGEPLEJESKE), Niels Skousen (KAPTAJNEN), Peter Ronild (DEN TYSKE KAPTJAJN), Annelise Hovmand (DEN FLOTTE DAME), Bent Warburg (OVERTJENEREN), Gitte Reingaard (SERVITRIGEN), Søren Fischer (TJENEREN), Noemi Roos (RECEPTIONSDAMEN), Flemming Dyjak (MANDEN DER GRINER), Lotte Olsen (BILLETDAMEN), Bente Graugaard (PIANISTINDEN), Finn Deleuran, Birgitte Heiberg, Susanne Tuxen, Lotte Rothman, Kasper Winding, Hanne Hastrup, Lone Rasmussen, Kaj Sørensens, John Wexøe, Lars Olesen, Vivian Nygaard, Niels Okdal, Camilla Skousen, Mads Pedersen, Niels Ufer. LÆNGDE: 79 min., 2165 m. CENSUR: Rod. DANSK PREMIERE: Imperial 17. 11. 1969 (med »Sejads« som 12 min. lang forfilm).